

ідею на основі форсованої інтеграції у світове співтовариство уже зараз можна визнати передчасними. А саме національна ідея майже повністю визначає мету, завдання та зміст виховання моральної особистості. І якщо ця ідея чітко визначена і об'єктивно відповідає потребам нації, то ефективно працює і система виховання моральної особистості.

Для українського суспільства другої половини XVIII сторіччя такою національною ідеєю виступало православ'я, на базі якого в суспільстві розвивалися культура, менталітет, освіта і виховання. Тому пошуки саме такої ідеї виступають головною умовою створення ефективної системи виховання моральної особистості.

Література

1. Беланова Р.А. Гуманізація та гуманітаризація освіти в класичних університетах. – К.: Центр практичної філософії, 2001. – 216с.
2. Гершунский Б.С. Философия образования для XXI века. – М.: Совершенство, 1998. – 622с.
3. Джон Д'юї. Досвід і освіта. – Л.: Кальварія, 2003. – 84с.
4. Коган Ю.Я. Просветитель XVIII века Я.П. Козельский. – М.: АН СССР, 1958. – 188 с.
5. Кониський Георгій. Філософські твори: У 2 т. Т. 1. – К.: Наукова думка, 1990. – 494 с.
6. Кривчик Г.Г. Сучасна українська національна ідея в історичному вимірі. //Грані. – 2006. –№ 2. – С.7.

О.А.Пермяков, Н.І.Зеленкова, Л.В.Григоренко

РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНКИ ЗНАТЬ УЧНІВ

В статье рассматриваются теоретические вопросы рейтинговой системы оценки знаний учащихся: разработка понятийного аппарата, основные принципы, функции, виды и формы, плюсы и минусы, присущие данной системе.

In article theoretical questions of rating system of an estimation of knowledge of pupils are examined: development of the conceptual device, main principles, functions, kinds and forms, plus and the minuses inherent given system.

Постановка проблеми. Відомо, що до 2000 року в

Україні, як і в інших країнах СНД, існувала 5-бальна, а точніше 4-бальна система оцінювання знань учнів. Поряд із визначеними перевагами ця система мала певні недоліки, серед яких можна виділити: 1) суб'єктивізм у виставленні оцінок; 2) відсутність всебічного обліку всіх проявів навчальної діяльності, встановлення зв'язку з усіма видами роботи учнів на уроці; 3) ведення паралельного обліку оцінок (оцінки виставлялися зі знаком плюс і мінус в інших документах, зошитах, відомостях); 4) відсутність єдності вимог у різних учителів та інше.

Уведення в Україні 12-бальної системи оцінювання зняло ряд цих недоліків, але не всі.

Залишився суб'єктивізм у перевірці та оцінці знань учнів; слабе матеріальне забезпечення процесу навчання (відсутність обладнання, реактивів, підручників тощо), не завжди враховується індивідуальний характер перевірки та оцінки знань, відсутня систематичність і таке інше. Причин для цього багато: велика кількість учнів у класі; зникнення у школярів інтересу до навчання; відсутність стабільних і цікаво написаних підручників тощо. Але однією з головних причин такого положення є, на наш погляд, використання в школі технологій і методик навчання, в основу яких покладено "суб'єкт-об'єктна" парадигма. Згідно з нею школяра розглядають як об'єкт навчання, від якого нічого (або майже нічого) не залежить, а все залежить від учителя - суб'єкта навчання, який передає інформацію учням.

Актуальність обраної теми. Проблема оцінки знань учнів не нова. Вона знайшла відображення в роботах Ю.К.Бабанського, І.Я.Лернера, М.М.Скатніна, Н.А.Сорокіна, Л.В.Занкова, В.А.Онищук, В.П.Максименко, В.Ф.Паламарчук та інших учених, які передбачали різні підходи до її вирішення. Поряд з бальною системою оцінки знань та умінь учнів у практиці роботи школи використовуються ще й інші методики й технології. Однією з сучасних технологій перевірки та оцінки знань, умінь учнів є рейтингова система, яка використовується в нашій країні відносно недавно. Питання рейтингової системи оцінки учнів розглядаються в роботах Н.В.Осипчук, П.І.Сикорського, О.Максимова, Т.Хохлова, Т.М.Шевченко,

І.Н.Кулеміна, В.С.Черепанова, І.Лебедь та інших учених.

Мета даної статті полягає в тому, щоб проаналізувати теоретичні питання рейтингової системи оцінки знань учнів: понятійний апарат, принципи, функції, види і форми, а також плюси і мінуси даної системи.

Виклад основного матеріалу. Аналіз літератури з проблеми показав, що вчені по-різному трактують поняття "рейтинг". Так, на думку О.Максимова: "З англійської мови слово "рейтинг" перекладається як оцінка, ранг, положення. Рейтинг об'єкта оцінювання складається із балів за кожну дію у навчанні та іншій діяльності чи експертних оцінок шляхом опитування спеціалістів або спостерігачів за діяльністю учня. Використання рейтингової оціночної шкали створює в класі атмосферу дружнього змагання, активізує діяльність учнів на уроці з метою одержання найбільш високої оцінки. Учні бачать перспективу навчальної діяльності, розуміють цінність кожної своєї відповіді" [3,18].

В.С.Черепанов і І.М.Кулемін пишуть: "Рейтинг(від англ.Rating-оцінка) метод оцінювання, що ґрунтується на судженнях компетентних суддів (експертів). Оцінювання – різновид побічного спостереження. Галузь застосування рейтинга...дуже велика:структурування навчального матеріалу, планування навчального процесу, розробка моделей навчання, оцінка навчальних досягнень, оцінка діяльності вчителя, викладача, оцінка діяльності навчального закладу, інноваційних проектів в галузі освіти, ефективності управління, якості освіти та виховання" [8,79].

І.Лебедь пише:"Рейтинг-це індивідуальний сумарний індекс учня, що встановлюється на кожному етапі поточного, граничного та кінцевого контролю знань. Головне призначення системи рейтингового контролю знань - це ранжирування за успішністю засвоєння матеріалу, що вивчається [2,2].

Існують також інші визначення поняття "рейтинг". Однак, на основі аналізу багатьох визначень можна сказати, що рейтинг - це індивідуальний сумарний індекс учня, що встановлюється на кожному етапі поточного, граничного та кінцевого контролю знань, при цьому ранжирування проводиться за успішністю засвоєння матеріалу, що вивчається,

і визначається за результатами всіх видів занять і варіантів контролю.

Рейтинговій системі контролю знань притаманні певні принципи, функції, види і форми.

У літературі виділяють такі принципи:

1. Взаємозв'язок та взаємообумовленість усіх контрольних завдань, що пропонуються учням.
2. Забезпечення ефективної перевірки якості знань учнів - повноти, глибини, систематичності, міцності.
3. Систему контрольних заходів необхідно створювати так, щоб вона забезпечувала реалізацію різних функцій перевірки.
4. Результативність виконання контрольних робіт оцінювати в балах на основі поелементного аналізу [6.1].

Т.Хохлов і Н.Осипчук називають такі функції рейтингової системи контролю й оцінки знань учнів:

а) навчальну, б) розвивальну, в) виховну:

- навчальна функція - стимулює учнів до систематичної роботи, удосконалення умінь; підвищує рівень засвоєння знань, стимулює активність;
- розвивальна функція - активізує пізнавальну діяльність школярів; розвиває їх мислення, волю, потребу самоконтролю;
- виховна функція - формує у школярів мотивацію навчання, потребу в знаннях; розвиває почуття особистої відповідальності [6,4;4,13].

У літературі виділяють такі види рейтинга: теоретичний, копіювальний, науково-дослідний, творчий [9,5].

Бали теоретичного рейтинга набираються на етапах проміжного, поточного контролю та на семінарах.

Бали копіювального рейтинга набираються при кресленні таблиць, схем, малюнків.

Бали науково - дослідного рейтинга нараховуються за написання рефератів, самостійного дослідження певних навчальних проблем.

Балами творчого рейтинга оцінюється виконання робіт творчого характеру (твори, складання задач, казок, ребусів, кросвордів, програм для комп'ютерної підтримки теми, блока,

модуля).

Разом з тим вважається, що рейтингова система оцінювання знань учнів вимагає відходу від традиційних форм організації навчання, необхідно частіше практикувати семінари – диспути, семінари-рольові ігри, конференції і т.д.; оскільки відхід від шаблону підвищує інтерес школярів до навчання, стимулює їх до творчого пошуку.

Для стимулювання творчого пошуку учнів, підвищення їх рівня і якості знань, при рейтинговій системі оцінювання використовуються стимулюючі і штрафні бали. Стимулюючі (або додаткові) бали нараховуються учням за участь у предметних шкільних, районних, обласних олімпіадах; у підготовці й проведенні предметних вечорів і тижнів; за виконання творчих завдань, випуск газет, виготовлення різноманітної наочності; за акуратне систематичне ведення зошитів; за підготовку рефератів, кросвордів, тестів, роботу в ролі консультанта тощо.

Разом з тим учням можуть нараховуватись і штрафні бали: за пропуски занять без поважної причини; за спізнення; за неакуратне ведення зошитів, за несвоєчасно виконану роботу; за неетичну поведінку і т.д.

Практика показала, що рейтинговій системі контролю і оцінювання притаманні свої плюси і мінуси. До плюсів необхідно віднести:

1. Стимулювання максимально можливого в даній ситуації інтересу учнів до конкретної теми уроку, а відповідно, і до вивчуваної дисципліни в цілому.
2. Охоплення процесом навчання всіх учнів.
3. Розвиток елементів творчості і самоаналізу, включення додаткових резервів, що обумовлюють підвищену мотивацію навчання.
4. Зміни мислення та поведінки учнів у напрямку більш продуктивної й активно-пошукової діяльності [2.2.]

До мінусів рейтингової системи контролю й оцінювання відносять:

1. Постановку вчителя в жорсткі часові рамки, оскільки його метою стає бажання опитати якомога більше учнів.
2. Значне збільшення навчального навантаження учителя

(перевірка письмових та інших робіт).

3. Збільшення кількості додаткових занять для відпрацювання пропусків, перескладання для підвищення рейтинга (тобто тих видів робіт учителя, які не входять у навантаження згідно з існуючими у теперішній час вимогами та нормами).
4. Відсутність нормативів робочого часу для перевірки письмових контрольних робіт, рефератів, рецензій [9.5].
5. Виготовлення спеціальної додаткової документації, що суттєво відрізняється від традиційної журнальної форми. Найкращим варіантом є створення елементарного (комп'ютерного) варіанта документації (дозволить значно раціоналізувати роботу вчителя та зробити її більш досконалою, звільнить учителя від рутинної канцелярської роботи).
6. Виготовлення великої кількості диференційованого роздаткового матеріалу з варіантами за кількістю учнів у класі (на що витрачається багато часу) [2.2].

Висновки. Аналіз літератури дозволяє стверджувати, що використання учителями рейтингової системи контролю та оцінки знань учнів сприяє використанню різних нетрадиційних форм організації навчання, що в значній мірі підвищує інтерес школярів до навчання, реалізації їх творчого потенціалу, активізації системної роботи, вселяє віру в успіх, покращує ставлення до предмету, що вивчається, дає можливість учням проявити свою індивідуальність, творчі здібності, інтереси, інтелект.

Література

1. Дидактика современной школы / Под ред. В.А.Онищука. – К.: Рад. школа, 1987. – 351 с.
2. Лебедь И. Использование рейтинговой системы контроля знаний // Математика. – 2003. – № 33. – С.1-4.
3. Максимов О. Рейтинг у системі оцінювання знань // Біологія і хімія в школі. – 2000. – № 4. – С.17-19.
4. Осіпчук Н.В. Рейтингова система оцінювання // Математика. – 2004. – № 11. – С.13-16.
5. Паламарчук В.Ф. Першооснови педагогічної інноватики. – К.: Знання України, 2005. – Т.1. – 420 с.
6. Хохлов Т. Багатобальна система контролю знань // Хімія і

- біологія. – 2000. – № 4. – С.1.
7. Чайка В. Основи дидактики. – Тернопіль: Астон, 2002. – 244 с.
 8. Черепанов В.С., Кулемин И.Н. Рейтинговые системы в образовании // Педагогическая диагностика. – 2003. – № 4. – С.79-85.
 9. Шевченко Т.М. Рейтингова система оцінювання результатів навчальної діяльності на уроках історії // Історія України. – 2000. – № 9. – С.4-5.

Л.С.Цоуфал

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ НАВЧАННЯ МОВИ ЯК ЗАСОБУ СПІЛКУВАННЯ

В статье рассматриваются психолого-педагогические условия изучения языка как средства общения.

The article investigates psychological and pedagogical conditions of learning a language as means of communication.

Сучасні підходи до вивчення мови в період реформування й оновлення освіти визначаються як основною функцією самої мови – служити важливим засобом спілкування і пізнання нагромаджених людством культурних цінностей, так і головним завданням школи – вироблення в учнів умінь і навичок комунікативно виправдано користуватися засобами мови в різних життєвих ситуаціях.

Проблема засвоєння мови як засобу спілкування знаходить своє відображення в Концепції мовної освіти 12-річної школи, Національній доктрині розвитку освіти України в ХХІ столітті, Державному стандарті базової і повної середньої освіти.

Формування особистості, готової до активної, творчої діяльності в усіх сферах життя демократичного суспільства, спроможної критично осмислювати суперечливу інформацію і давати їй відповідну оцінку з позицій загальнолюдських і національних цінностей, передбачає підпорядкування роботи над мовною теорією інтересам розвитку мовлення.